

ZINĀTNES DZĪVES HRONIKA

Janvāris

1. janvārī Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) goda doktoram Romanam Lācim ap-
ritēja 75.

9. janvārī LZA korespondētājloceklim
Ringoldam Balodim — 55.

11. janvārī LZA īstējam loceklim Mār-
cim Auziņam — 65.

LZA goda loceklim Andrim Kronber-
gam — 70.

12. janvārī LZA goda loceklim Raimon-
dam Paulam — 85.

17. janvārī LZA korespondētājloceklei
Dacei Pjanovai — 45.

18. janvārī notika Humanitāro un sociālo
zinātņu nodaļas (HSZN) sēde, kurā HSZN
priekšsēdētājs Guntis Zemītis iepazīstināja
nodaļas locekļus ar viņa izvēlētajiem HSZN
Padomes locekļu un priekšsēdētāja vietnieka
amata kandidātiem. *Dr. hist.* Gunita Zariņa
apliecināja gatavību ieņemt HSZN priekšsē-
dētāja vietnieces amatu. G. Zemīša uzrunā-
tie Padomes locekļu kandidāti izteica savu
redzējumu iespējai būt par HSZN Padomes
locekļiem. Tika nosaukti Padomes locek-
ļu kandidāti, kuri piekrita ieņemt Padomes
locekļa amatu. Nodaļas locekļu balsojums
par HSZN Padomes locekļu kandidātiem un
priekšsēdētāja vietnieci notika attālināti ar
e-pasta starpniecību. Saskaņā ar šo balso-
jumu par HSZN Padomes locekļiem ievēlēti
Dr. iur. Ringolds Balodis, *Dr. philol.* Pauls
Daija, *Dr. habil. paed.* Tatjana Koķe, *Dr. oec.*
Raita Karnīte, *Dr. art.* Valdis Muktupāvels,
Dr. habil. phil. Maija Kūle, *Dr. habil. philol.*

Dace Markus, *Dr. oec.* Juris Krūmiņš, *Dr. art.*
Kristiāna Ābele. Par HSZN priekšsēdētāja
vietnieci apstiprināta *Dr. hist.* G. Zariņa.

19. janvārī notika LZA Senāta sēde,
kurā Senatori noklausījās LZA īstējam locekļa
Dr. biol. Kaspara Tāra ziņojumu "Covid-19
vakcīnu tehnoloģiju izaicinājumi", tika apstip-
rināti balvu ekspertu komisiju lēmumi un pie-
šķirtas LZA vārdbalvas un balvas jauniešiem
zinātniekiem. Pārskatu par Valsts pētījumu
programmu "Covid-19 seku mazināšanai"
un informāciju par "Zinātnes, tehnoloģijas
attīstības un inovācijas pamatnostādņēm
2021.–2027. gadam" sniedza Izglītības un
zinātnes ministrijas Izglītības, zinātnes un
inovāciju departamenta direktors Dmitrijs
Stepanovs. Senāts nolēma atbalstīt Zināt-
nes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pa-
matnostādnes 2021.–2027. gadam un LZA
iekļaušanu starp pamatnostādņu īstenošanas
līdzatbildīgajām institūcijām. Senāts pieņē-
ma lēmumu iedibināt Edvīna Vedēja balvu
jauniešiem doktoriem organiskajā ķīmijā, ie-
kļaut LZA viceprezidentu Ojāru Spārīti laik-
raksta "Zinātnes Vēstnesis" redakcijas pa-
domes priekšsēdētāja vietnieka statusā, *Dr.*
philol. Mariju Semjonovu-Reinholdi iekļaut
šīs redakcijas padomē, izvirzīt LZA īsteno lo-
cekli Tatjanu Koķi par LZA pārstāvi UNESCO
Latvijas Nacionālajā komisijā. Senāts apstip-
rināja Arveda Švābes vārdbalvas komisijas
lēmumu Arveda Švābes vārdbalvu piešķirt
prof., *Dr. iur.* Sanitai Osipovai par rakstu krā-
jumu "Nācija, valoda, tiesiska valsts: ceļā uz
rītdienu".

20. janvārī notika sēde par LZA īsteno-
tā projekta "Latvijas valsts un sabiedrības
izaicinājumi un to risinājumi starptautiskā
kontekstā — INTERFRAME-LV" Valsts pētīju-

mu programmas (VPP) “Latvijas mantojums un nākotnes izaicinājumi valsts ilgtspējai, 2019–2021” veikto pētījumu rezultātu apkopošanu un ieteikumu izstrādi izmantošanai ricībpolitikā.

“Dažādība zinātnes pētījumos” — tāds nosaukums bija LZA profesora Ervīda Grinovska ikgadējam piemiņas semināram. Tajā piedalījās LZA un Latvijas Lauksaimniecības universitātes (LLU) pētnieki, kuri prezentēja pētījumus, kas veikti VPP *INTERFRAME-LV* un *reCovery-LV* ietvaros.

LZA mājaslapā publicēts LZA īstenotā projekta VPP “Covid-19 seku mazināšanai” projekta “Ekonomiskais, politiskais un juridiskais ietvars tautsaimniecības potenciāla saglabāšanai un konkurētspējas pieauguma veicināšanai pēc pandēmijas izraisītās krīzes” pētījumu rezultātu apkopojums “Strukturālas izmaiņas ekonomikā”.

21. janvārī LZA goda doktorei Larisai Baumanai — 75.

23. janvārī LZA īstenojamam loceklim Ivaram Tālem — 85.

25. janvārī LZA korespondētājloceklim Egilam Ginteram — 60.

Notika Lauksaimniecības un meža zinātņu nodaļas (LMZN) un Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijas (LLMZA) kopsēde, kurā prezentēja Zinātnes sasniegumu Latvijā 2020. gadā uzvarētājus. Tie ir: Latvijas augļkopības attīstības vēsture simts gados — grāmatā “Es mācos augļkopību” (M. Skrīvele, E. Kaufmane, Dārzkopības institūts); zinātniskā monogrāfija “*Possibilities of increasing the competitiveness of the business support system in the border regions of Latvia — Lithuania*” (Ņina Linde, Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūts); VPP *reCovery-LV* pētījumu rezultāti: “Vietē-

jās pārtikas ķēdes krīzes un pēckrīzes laikā Latvijā” (Irina Pilvere, LLU).

27. janvārī Fizikas un tehnisko zinātņu nodaļas (FTZN) sēdē nodaļas priekšsēdētājs Andris Siliņš ziņoja par nodaļas darbību 2020. gadā un rosināja nodaļas locekļus apstiprināt FTZN 2021. gada pasākumu plānu. Ievēlēja nodaļas padomes locekļus. Nodaļas locekļiem tika nolasīts referāts no cikla LZA FTZN sasniegumi — “Gadījuma klejošanā balstīta vienelektrona mikroskāme sertifikācija” (LZA korespondētājloceklis Vjačeslavs Kaščejevs, *Mg. math.* Mārtiņš Kokainis un īstena loceklis Andris Ambainis).

28. janvārī notika Ķīmijas, bioloģijas un medicīnas zinātņu nodaļas (ĶBMZN) sēde, kurā nodaļas priekšsēdētājs Pēteris Trapencieris sveica jaunievēlētos LZA īstenojamos locekļus — Pāvelu Arsenjanu, Jāni Loču un Māru Pilmani, korespondētājlocekli medicīnā Ilzi Akotu un ārzemju locekli Andreju Sibirniju, kā arī LZA īstenojamos locekļus, kardiologu Andreju Ērgli ar LZA Lielās medaļas balvu, ortopēdu Andri Jumtiņu ar LZA Paula Stradiņa balvu medicīnā un RSU profesori Ludmilu Viksnu ar Ministru kabineta Atzinības rakstu par ieguldījumu zinātniskajā darbībā infektoloģijā un aktuālo sabiedrības veselības problēmu izpētē, kā arī pateicās visiem 2020. gada zinātnisko sasniegumu uzvarētājiem par ieguldīto darbu.

Februāris

1. februārī LZA īstenojamam loceklim Robertam Eglītim — 55.

2. februārī LZA īstenojamam loceklim Elmāram Blūmam — 85.

LZA goda doktoram Jānim Bolem — 85.

6. februārī LZA īstenojamam loceklim Aldim Kārklīnam — 70.

8. februārī LZA korespondētājloceklim Guntim Eberhardam — 85.

11. februārī LZA korespondētājloceklim Andrim Šutkam — 35.

Notika ĶBMZN kopīga sēde ar SIA "Rīgas Austrumu klīniskā universitātes slimnīca" par tēmu "Covid-19 Latvijā: pētniecība un prakse", t.i., par VPP "Covid-19 seku mazināšana" projekta 6.3. zinātniskajiem ieguvumiem un praktiskajiem pielietojumiem klīniskajā praksē.

16. februārī notika LZA Senāta sēde, kurā piešķīra LZA Lielās medaļas LZA īstenai loceklei *Dr. biol.* Edītei Kaufmanei par nozīmīgu ieguldījumu dārzkopības zinātnes un komercaugļkopības attīstībā un popularizēšanā Latvijā un LZA īstenojamam loceklim *Dr. habil. fiz.* Jānim Spīgulum par izcilie sasniegumiem biofotonikas virzienā Latvijā izveidē un attīstībā. Ziņojumu "Jauns virziens pretvēža preparātu izveidē — īpašu molekulu konstruēšana" sniedza *Ph. D.* Raivis Žalubovskis, kuru noklausoties, Senāts pieņēma lēmumu aicināt Izglītības un zinātnes ministriju un Latvijas Zinātnes padomi veidot konsorciju vēža pētniecības jomā nākamajā plānošanas periodā. Senāts noklausījās LZA ģenerālsekretāres Baibas Rivžas informāciju par LZA 2021. gada budžetu un to apstiprināja. Senāts pieņēma Solomona Hillera vārdā nosauktās balvas nolikumu jauniešiem doktoriem par izcilie zinātniskie sasniegumiem biomedicinā un jaunu zāļu izstrādē.

17. februārī notika FTZN sēde. LZA īstenais loceklis J. Spīgulis iepazīstināja ar LU Astrofizikas un spektroskopijas institūta Biofotonikas laboratorijas sasniegumiem. Referātus no cikla LZA FTZN sasniegumi nolasīja autori: *Mg. phys.* Ilze Ošiņa, *Dr. phys.* Vanesa Lukinsone un *Dr. phys.* Uldis Rubīns.

20. februārī LZA īstenojamam loceklim Valdim Pīrāgam — 60.

21. februārī LZA goda doktorei Sarmai Kļaviņai — 80.

22. februārī LZA LMZN un LLMZA kopsēdē "Zinātnes sasniegumi Latvijā 2020. gadā" uzvarētājus: "Inovatīvi risinājumi koksnes ilgzturības uzlabošanai" (ziņo: Bruno Andersons, Latvijas Valsts koksnes ķīmijas institūts); LZA Lielās balvas laureāte LZA īstenā locekle Edīte Kaufmane. VPP *reCOVERY-LV* pētījumu rezultāti: "Strukturālās izmaiņas tautsaimniecības jomā Latvijas reģionos" (B. Rivža, LZA). Informācija par projektu rezultātiem: *ERANET ForestValue* un *SUSCROP* jaunais uzsaukums.

23. februārī LZA goda doktoram Benjamiņam Joffem — 90.

24. februārī LZA korespondētājloceklim Pēterim Stradiņam — 50.

LZA goda doktoram Voldemāram Strīķim — 85.

25. februārī HSNZ sēde bija veltīta profesora Andrieva Ezergaiļa 90. dzimšanas dienai. Sēdes tematika — holokausta izpētes aktualitātes Latvijā. Sēdē uzstājās Latvijas Universitātes (LU) Filozofijas un socioloģijas institūta vadošais pētnieks *Dr. habil. hist.* Leo Dribins ar ziņojumu "Andrieva Ezergaiļa 90. dzimšanas dienu aizvadot". LU Latvijas Vēstures institūta pētnieks *Dr. hist.* Uldis Neiburgs sniedza ziņojumu "Viktora Arāja kolaboracionisms: noziegums un sods", savukārt LU Filozofijas un socioloģijas institūta vadošais pētnieks, Daugavpils Universitātes pētdoktorantūras pētnieks, *Claims* konferences universitāšu partnerības holokausta lektors Latvijas Universitātē, *Dr. sc. comm.* Didzis Bērziņš sniedza ziņojumu "Arāja prāva un Latvijas holokausta diskurss".

26. februārī LZA ārzemju loceklei Renātei Blumbergai — 50.

Marts

2. martā LZA ārzemju loceklim Feliksam Ungeram — 75.

3. martā LZA īstenai loceklei Irinai Pilve-
rei — 65.

LZA korespondētājloceklei Ilzei Birutai
Lozei — 85.

4. martā notika ĶBMZN LZA 2020. gada sasniegumiem zinātnē veltīta sēde. Sēdē uzstājās *Dr. habil. med.* Vija Kluša ar prezentāciju “Ekstracelulāro vezikulu potenciāls eksperimentālās Parkinsona slimības apturēšanā”, Ph. D. Raivis Žalubovskis ar prezentāciju “Jauns virziens pretvēža preparātu izveidei” un *Dr. biol.* Vita Rovīte ar prezentāciju “Covid-19 vīrusa genoma izpēte Latvijā”.

4. un 11. martā notika LU 79. starptautiskā konference, kuras divas sekcijas bija veltītas: projektam *reCOVvery-LV* (“Ekonomiskais, politiskais un juridiskais ietvars Latvijas tautsaimniecības potenciāla saglabāšanai un konkurētspējas pieauguma veicināšanai pēc pandēmijas izraisītās krīzes”, VPP “Covid-19 krīzes mazināšanai”), kurā LZA ir LU sadarbības partneris; projektam *INTERFRAME-LV* (“Latvijas valsts un sabiedrības izaicinājumi un to risinājumi starptautiskā kontekstā”, VPP “Latvijas mantojums un nākotnes izaicinājumi valsts ilgtspējai”), kurā LZA ir vadošā institūcija.

9. martā LZA goda doktoram Jānim Kalnačam — 65.

10. martā LZA īstenajam loceklei Maijai Burimai — 50.

LZA korespondētājloceklim Jurim Vīksnam — 55.

11. martā LZA īstenajam loceklim Mārim Turkam — 45.

LZA ārzemju loceklim Haraldam cur Hauzenam — 85.

12. martā LZA īstenajam loceklim Mārim Kļaviņam — 65.

16. martā LZA korespondētājloceklim Jurgim Poriņam — 55.

LZA Senāta sēdē *Dr. med.* Ieva Lībiete ziņojumā “RSU Anatomijas muzejs: vēsturiska kolekcija — starpnozaru redzējums” virtuāli parādīja Senatoriem jaunatklāto Rīgas Stradiņa universitātes Anatomijas muzeju. Senāts noklausījās LZA ģenerālsēkretāres B. Rivžas pārskata ziņojuma tēzes par LZA darbību 2020. gadā, apstiprināja laikraksta “Zinātnes Vēstnesis” nolikumu, pieņēma lēmumu atlikt 2021. gada LZA Pavasara pilnsapulci uz nenoteiktu laiku sakarā ar ārkārtējo situāciju valstī un pulcēšanās ierobežojumu.

17. martā ĶBMN sēdē notika VPP “Covid-19 seku mazināšanai” pētījumu prezentēšana. Prof. Jānis Kloviņš uzstājās ar prezentāciju “Kopsavilkums par projekta īstenošanu un sasniegtajiem rezultātiem”, *MSc. biol.* Monta Ustinova iepazīstināja ar Covid-19 pacientu bioloģisko paraugu un saistīto datu kolekciju Valsts iedzīvotāju genoma datubāzē. *BSc. biol.* Laura Ansone ziņoja par izmaiņām Covid-19 slimnieku asins šūnu transkriptoma un seruma metaboloma profilos. Prof. Signe Bāliņa dalījās ar pieredzi par Covid-19 atvērtās datu platformas datiem un pielietošanu. LU un Rīgas Tehniskās universitātes kolēģi Edgars Salna, Lauris Cikovskis un Emīls Sjun-
djukovs demonstrēja Covid-19 datu platformas pielietojumu praksē.

22. martā LZA korespondētājloceklim Artim Pabrikam — 55.

LZA ārzemju loceklim Valteram Nollendorfam — 90.

24. martā notika FTZN sēde. Akadēmiķis Andris Šternbergs iepazīstināja ar LU Cietvieļu fizikas institūta sasniegumiem. Referātu "Padziļināta izpratne par moderno materiālu funkcionālajām īpašībām ekstremālās radiācijas apstākļos un to prognozēšana" nolasīja *Dr. phys.* Anatolijs Popovs un referātu "Optika un matemātika attēlu kvalitātes uzlabošanai" — *Dr. phys.* Varis Karitāns.

25. martā notika HSN sēde, kurā tika prezentēti LZA konkursa par labākajiem zinātnes sasniegumiem Latvijā 2020. gadā uzvarējušie darbi. *Dr. hist.* Mārtiņš Kuplais ziņoja par LZA īstenā locekļa *Dr. habil. hist.* Saulveža Cimermaņa pētījumu "Tautas celtniecība Latvijas ainavā" (Rīga: Zinātne,

2020, 688 lpp. ISBN 978-9934-599-00-2). *Dr. art.* Silvija Grosa sniedza ziņojumu par monogrāfiju "Dekors Rīgas jūgendstila perioda arhitektūrā" (Rīga: Neputns, 2019, 592 lpp. ISBN 9789934565809. Latvijas Mākslas akadēmija). LZA korespondētājloceklis *Dr. iur.* Ringolds Balodis ziņoja par viņa zinātniskajā vadībā tapuša autoru kolektīva darbu "Latvijas Republikas Satversmes komentāri. II nodaļa. Saeima" (Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2020, 720 lpp. ISBN 978998484065. Latvijas Universitāte, Latvijas Vēstnesis).

29. martā LU Senāts piešķīra LZA īstenājam loceklim *Dr. habil. oec.* Jurim Krūmiņam Latvijas Universitātes *emeritus* profesora goda nosaukumu.